

Вострецова В.О.

*(Горлівський інститут іноземних мов
ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет”,
м. Горлівка, Україна)*

НАВЧАННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ

При підготовці студентів-перекладачів важливим виступає формування навичок перекладу в різних напрямках. Одним із напрямків роботи перекладача, а тому і його підготовки, вважаємо аудіовізуальний переклад. Аудіовізуальний переклад фокусується в основному на передачі фільмів різних типів з мови оригіналу мовою реципієнта. До такого виду перекладу також можна віднести переклад рекламних теле- та радіооголошень. Попри існування декількох видів та типів аудіовізуального перекладу (дублювання, субтитрування, закадровий переклад; внутрішньомовний та міжмовний переклад; переклад для людей без вад та з вадами слуху/зору) для кожної країни зазвичай обирається певна комбінація вид-тип аудіовізуального перекладу. Наприклад, для України на сьогоднішній день досить популярним можна вважати закадровий міжмовний переклад без урахування вад зору/слуху або міжмовне субтитрування без урахування вад слуху. Вибір тієї чи іншої комбінації в основному залежить від: 1) державних норм, 2) традицій, які склалися історично, 3) цільової аудиторії, 4) бюджету замовника.

При навчанні студентів аудіовізуального перекладу необхідно фокусувати їх увагу на врахуванні зазначених вище чинників. Таке врахування дозволить сформувати навички перекладу в різних комбінаціях на прикладах фільмів різних типів та жанрів. Наприклад, міжмовне субтитрування документальних фільмів для широкої глядацької аудиторії без урахування вад слуху або внутрішньомовне субтитрування мультфільмів для людей з вадами слуху тощо.

Необхідно зазначити, що окрім врахування зазначених чинників, при навчанні аудіовізуального перекладу, важливо залучати вже перекладені фільми. Аналіз таких фільмів допоможе студентам виявити помилки, що можуть виникнути при дублюванні, субтитруванні або закадровому перекладі. До того, як розпочинати такий аналіз необхідно вивчити європейські стандарти дублювання, субтитрування та закадрового перекладу, які допоможуть студентам досить легко виявляти невідповідності та недоліки вже перекладених текстів. Наш вибір європейських стандартів обумовлюється відсутністю набору правил зазначених видів перекладу для України, адже теорія аудіовізуального перекладу в нашій країні знаходиться ще на стадії розробки, й вимагає значного доопрацювання. Окрім самих фільмів важливим вважаємо використання сценаріїв фільмів (і оригіналу і перекладу, без редакторської правки і з нею).

Навчання аудіовізуального перекладу повинно йти від простого до складного. Наприклад, при навчанні субтитрування, починати необхідно з аналізу однієї групи субтитрів: порівняння з оригінальним текстом, винайдення та аналіз помилок, формування скорегованої групи субтитрів. Далі можна перейти до субтитрів невеликого уривку фільму (наприклад, об'єднаного однією ситуацією, ідеєю тощо), при аналізі якого можна виділити не тільки прості помилки темпорального, просторового та пунктуаційного характерів, але й проаналізувати випадки некоректного вилучення/збереження інформації (наприклад, власних назв, пейоративної лексики, повторів тощо), з їх подальшим виправленням. На третьому етапі студентам пропонується укласти субтитри, наприклад, до мультфільму, або короткого документального фільму і представити їх на розсуд однокласників, які, у свою чергу, повинні проаналізувати представлені субтитри з усіх боків. У разі необхідності студенти можуть запропонувати свій власний, або групою віднайти найкращий варіант тієї чи іншої групи субтитрів.

На кожному етапі створення субтитрів студентам можна запропонувати підготувати не один тип субтитрів, а декілька: внутрішньомовні та міжмовні; для людей з нормальним слухом та для людей з вадами слуху; для дитини та для дорослого; для спеціаліста та для пересічної людини (якщо мова йде про документальні фільми).

При навчанні закадрового аудіовізуального перекладу необхідно дотримуватися тієї ж тактики – від простого до складного: від маленьких уривків до цілих кінотекстів. При закадровому перекладі завдання для студентів значно полегшується завдяки відсутності вже зазначених темпоральних, просторових та пунктуаційних вимог. Важливою при такому виді перекладу залишаються правильність та адекватність відтворення тексту оригіналу мовою перекладу.

Навчання дублюванню попри необхідність проходження трьох уже зазначених етапів ускладнюється необхідністю обробки/переробки тексту перекладу в аспекті синхронізації рухів губ акторів з текстом перекладу. Отже, при такому виді аудіовізуального перекладу, студенти повинні випрацювати навички адекватної перекладу тексту оригіналу та навички синхронізації отриманого тексту перекладу.

Таким чином, навчання аудіовізуального перекладу вимагає залучення автентичного та перекладеного матеріалів фільмів різних типів та жанрів, врахування груп реципієнтів, врахування норм субтитрування, дублювання та закадрового перекладу, врахування загальних перекладацьких норм та правил.